

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Pedagogika II.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Teorie vyučování

Teorie vyučování jsou systémy myšlenek o tom, jak by mělo být vyučování organizováno. Snaží se pochopit, jak učitelé mohou nejlépe podporovat učení žáků. Teorie vyučování se liší v tom, jak vnímají proces vyučování. Některé teorie se zaměřují na roli učitele, jiné na roli žáka a další na roli obsahu vyučování.

Transmisivní teorie

Transmisivní teorie vyučování je jednou z nejstarších a nejběžnějších teorií vyučování. Tato teorie předpokládá, že učitel je zdrojem informací a že jeho úkolem je předat tyto informace žákům. Žáci jsou v této teorii pasivními přijímači znalostí. Hlavní rysy transmisivní teorie vyučování:

- Vychovatel je zdrojem informací. Učitel je zodpovědný za výběr a organizaci obsahu vyučování. Učitel také předává tento obsah žákům prostřednictvím výkladu, opakování a testování.
- Žáci jsou pasivní přijímači znalostí. Žáci jsou v této teorii považováni za prázdné nádoby, které je třeba naplnit znalostmi. Žáci se učí tím, že si zapamatují informace, které jim učitel předává.
- Výuka a vzdělávání představují přenos informací. Cílem vyučování je předat žákům určité znalosti a dovednosti.

Transmisivní teorie vyučování má své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří její jednoduchost a efektivnost. Tato teorie je také snadno realizovatelná ve většině školních prostředí. Mezi nevýhody patří to, že žáci v této teorii nejsou aktivními účastníky vyučování. Může se také stát, že žáci si zapamatují informace, ale nerozumí jim.

Transmisivní teorie vyučování se v současné době často kombinuje s jinými teoriemi vyučování, jako je aktivní teorie nebo konstruktivistická teorie. Cílem je vytvořit takové vyučování, které bude vyhovovat potřebám všech žáků a které bude efektivně podporovat jejich učení.

Aktivní teorie

Aktivní teorie vzdělávání je pojem, který se používá k označení různých teoretických přístupů k vzdělávání, které zdůrazňují roli žáka jako aktivního účastníka procesu učení. Hlavní rysy aktivní teorie vzdělávání:

- Žák je aktivní účastník učení. Žák není pasivním přijímačem znalostí, ale aktivně se podílí na procesu učení. Žák se učí tím, že se zapojuje do činností, které vyžadují jeho myšlení, řešení problémů a spolupráci s ostatními.
- Učitel je průvodcem učení. Učitel není zdrojem informací, ale průvodcem učení. Učitel pomáhá žákům k učení tím, že jim poskytuje podporu, podněty a příležitosti.
- Výuka je proces objevování. Učení není pasivní přenos informací od učitele k žákovi, ale proces objevování. Žáci se učí tím, že objevují nové informace a souvislosti.

Aktivní teorie vzdělávání má své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří to, že žáci v této teorii aktivně zapojují své myšlení a dovednosti. Žáci také lépe chápou učivo, když se o něm aktivně učí. Mezi nevýhody patří to, že může být tato teorie náročnější na přípravu a realizaci. Aktivní teorie vzdělávání se v současné době často kombinuje s jinými teoriemi vzdělávání, jako je konstruktivistická teorie. Cílem je vytvořit takové vzdělávání, které bude vyhovovat potřebám všech žáků a které bude efektivně podporovat jejich učení. Některé z konkrétních metod a technik vyučování, které jsou založeny na aktivní teorii vzdělávání, jsou:

- Diskuze
- Projektová práce
- Řešení problémů
- Objevování
- Experimentování
- Kooperace

Tyto metody a techniky vyučování umožňují žákům aktivně se zapojit do procesu učení a dosáhnout hlubšího porozumění učivu.

Konstruktivistická teorie

Konstruktivistická teorie je teorie učení, která zdůrazňuje roli aktivního poznávání a vytváření znalostí žáky. Tato teorie předpokládá, že žáci si nezískávají znalosti pasivním přijímáním informací od učitele, ale že si je aktivně vytvářejí na základě svých předchozích zkušeností, znalostí a přesvědčení. Hlavní rysy konstruktivistické teorie učení:

- Žáci jsou aktivní účastníci učení. Žáci si nezískávají znalosti pasivním přijímáním informací od učitele, ale že si je aktivně vytvářejí na základě svých předchozích zkušeností, znalostí a přesvědčení.

- Učitel je průvodcem učení. Učitel není zdrojem informací, ale průvodcem učení. Učitel pomáhá žákům k učení tím, že jim poskytuje podporu, podněty a příležitosti.
- Výuka je proces objevování. Učení není pasivní přenos informací od učitele k žákovi, ale proces objevování. Žáci se učí tím, že objevují nové informace a souvislosti.

Konstruktivistická teorie učení má své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří to, že žáci v této teorii aktivně zapojují své myšlení a dovednosti. Žáci také lépe chápou učivo, když se o něm aktivně učí. Mezi nevýhody patří to, že může být tato teorie náročnější na přípravu a realizaci. Konstruktivistická teorie učení se v současné době často kombinuje s jinými teoriemi učení, jako je aktivní teorie nebo sociokulturní teorie. Cílem je vytvořit takové vzdělávání, které bude vyhovovat potřebám všech žáků a které bude efektivně podporovat jejich učení. Některé z konkrétních metod a technik vyučování, které jsou založeny na konstruktivistické teorii učení, jsou:

- Diskuze
- Projektová práce
- Řešení problémů
- Objevování
- Experimentování
- Kooperace

Tyto metody a techniky vyučování umožňují žákům aktivně se zapojit do procesu učení a dosáhnout hlubšího porozumění učivu.

Sociokulturní teorie

Sociokulturní teorie je teorie učení, která zdůrazňuje roli sociálních interakcí v procesu učení. Tato teorie předpokládá, že se žáci učí tím, že interagují s ostatními lidmi v kontextu konkrétní kultury. Hlavní rysy sociokulturní teorie učení:

- Učení je sociální proces. Učení se nevyskytuje v izolaci, ale v interakci s ostatními lidmi.
- Kultura ovlivňuje učení. Učení je ovlivněno kulturou, ve které se odehrává.
- Učení je proces internalizace. Žáci si znalosti a dovednosti učí tím, že je postupně internalizují z interakcí s ostatními lidmi.

Sociokulturní teorie učení má své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří to, že tato teorie zdůrazňuje důležitost sociálních interakcí v procesu učení. To může vést k tomu, že žáci jsou více motivováni k učení a že lépe chápou učivo. Mezi nevýhody patří to, že tato teorie může být náročná na realizaci v tradičních školních prostředích. Sociokulturní teorie učení se v současné době často kombinuje s jinými teoriemi učení, jako je konstruktivistická teorie. Cílem je vytvořit takové vzdělávání, které bude vyhovovat potřebám všech žáků a které bude efektivně podporovat jejich učení. Některé z konkrétních metod a technik vyučování, které jsou založeny na sociokulturní teorii učení, jsou:

- Kooperativní učení
- Učení v komunitě
- Učení v praxi

Tyto metody a techniky vyučování umožňují žákům zapojit se do sociálních interakcí a dosáhnout hlubšího porozumění učivu.

Teorie vyučování mají významný vliv na to, jak je vyučování organizováno. Například teorie, které se zaměřují na roli učitele, mohou vést k více tradičnímu pojetí vyučování, kde učitel předává žákům znalosti. Teorie, které se zaměřují na roli žáka, mohou vést k více konstruktivistickému pojetí vyučování, kde se žáci učí tím, že objevují a experimentují. Výběr správné teorie vyučování je důležitý pro to, aby bylo vyučování účinné. Teorie vyučování by měla být v souladu s cíli vyučování a s potřebami žáků.

Použité zdroje

HORÁK, J. a kol. Výchovné problémy současné školy. Liberec: TU v Liberci 2002.

PRŮCHA, J. Přehled pedagogiky. Praha: Portál, 2015

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál 2017.